

כסלו התשע"ה

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל
"יש לי רב" מול "יש לי כל"
 לפרשת וישלח

לפני כמאה שנה לא חלם איש על כך שלעם ישראל תהיה מדינה ריבונית משלו, ואנו צריכים לחוש יום יום את החסד הגדול הזה ולא לראותו כמובן מאליו. אפילו על משה רבנו נאמר "ואתחנן אל ה' " (דברים ג', כג), ומסביר רש"י כי משה ביקש "מתנת חינוס" - משה לא הרגיש שמשוהו מגיע לו. על הפסוק "מה יתאונן אדם חי" (איכה ג', לט) אומר המדרש (איכה רבה ג', מ): "דיו שהוא חי" - אדם צריך לחוש תחושת הודיה על עצם העובדה שהוא חי ולא להתלונן.

5. ג'קי לוי:

הסיפור הוא על יעקב שחוצה בפעם השנייה בחייו את הירדן, והפעם לכיוון הנכון. בפעם הראשונה הוא לא רק היה צעיר יותר. בפעם הראשונה הוא נמלט, אבוד, מפוחד וחסר כל. הוא למד כמה דברים בדרך, רימה וגם רומה מספיק פעמים, ברוך ה'. עכשיו הוא גבר מבוסס שמביט במשפחה הענקית שלו. המון ילדים, קצת יותר מדי נשים, עדרי צאן ובקר וחמורים ורכוש. כולם עומדים לעבור את המים. איפה אני ואיפה מי שהייתי, הוא חושב. כמו שאני חשבתני בפעם האחרונה שעברתי דירה והמשאית לא הספיקה. רק אתמול הייתי סטודנט ובשביל לעבור דירה הייתי צריך את הבגאז' של הפיאט של איזה חבר. שתי נגלות. אבל יעקב לא מתגעגע. יעקב רועד מפחד. כמו כל ישראלי טוב שהצליח יותר מדי. "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך", הוא אומר לאלוהיו. תראה מה נהיה ממני "כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ועתה הייתי לשני מחנות", ובאותה נשימה הוא מוסיף: "הצילני נא." כי יעקב הוא איש מאמין, וחשש קל מזדחל לליבו שאולי, אולי, הוא כבר ניצל את כל כרטיס האשראי שלו. הרוויח יותר ממה שאפשר להרוויח בסיבוב הזה של החיים. יש לו פגישה מחר עם אח שבפעם האחרונה שהם נפגשו נשבע להרוג אותו, ויעקב

1. בראשית ל"ב, יא:

"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך, כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות".

2. הרב יהושע שפירא, ראש ישיבת רמת גן:

"חסד דרועא ימינא", "וימינו תחבקני", שהיא בחינת קרבת אלוקים ממש ביתר שאת מלפנים. וכל הקרוב אל ה' ביתר שאת וְהִגְבַּהּ למעלה מעלה, צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה, כמו שכתוב "מרחוק ה' נראה לי".... ואם כן, כל שהוא קמיה יותר הוא יותר כלא ואין ואפס. וזו בחינת ימין שבקדושה וחסד לאברהם, שאמר: "אנכי עפר ואפר". וזו היא גם כן מידתו של יעקב."

3. אגרת הקודש סימן ב':

ובזאת התנצל על יראתו מפני עשו, ולא די לו בהבטחתו "והנה אנכי עמך" כו'. מפני היות קטן יעקב במאוד מאוד בעיניו מחמת ריבוי החסדים, "כי במקלי" כו', ואינו ראוי וכדאי כלל להנצל כו', וכמאמר רז"ל "שמא יגרום החטא", שנדמה בעיניו שחטא.

4. הרב אהרן ליכטנשטיין, ראש ישיבת הר עציון:

ייתכן שגם על פי פירוש זה חרד יעקב שהקב"ה יפסיק לעזור לו, שהרי אינו ראוי לכך. אולם אפשר גם שיעקב מביע כאן את תקוותו שה' ימשיך לעזור לו, כשם שעזר לו עד כה על אף שלא היה ראוי.

נראה שהמדרש מפרש את דברי יעקב כך: אמנם הייתי כדאי לכל החסדים שנעשו לי, אולם כעת אני קטן ואיני כדאי. מדוע השתנה מצבו של יעקב? מדוע בעבר היה ראוי לחסדים וכעת אינו ראוי? הדבר אינו נובע מהידרדרות ח"ו במצבו הרוחני של יעקב אלא מכך שהדרישה ממנו עלתה. ככל שנעשים לאדם חסדים רבים יותר כך גם גבוהה יותר הדרישה ממנו, וזאת הן משום שמבחינה טכנית יש ברשותו כלים רבים יותר ויכולת רבה יותר והן מפני שהחסדים מגדילים את מידת מחויבותו.

16. בראשית ל"ב י"ב:

" ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתני את זרעך כחול
הים אשר לא יספר מרב".

17. דברים כ"ח מ"ה-מ"ז:

ובאו עליך כל הקללות האלה ורדפוה וְהשיגוּךְ עד השִׁמְדָךְ
כי לא שמעת בקול יהוה אלהיך לשמר מצותיו וְחַקְתִּיו
אשר צִוָּךְ: וְהיו בך לאות ולמוֹפֵת וּבְזָרְעֶךָ עד עולם: תחת
אשר לא עֲבַדְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב מְרֵב
כֹּל (רש"י: בעוד שהיה לך כל טוב).

18. הרב יצחק הוטנר זצ"ל ב"פחד יצחק" קכח:

"החכם מכל אדם [שלמה המלך] אמר 'שבע יפול צדיק
וקם'. והטיפשים חושבים כי כוונתו בדרך רבותא, אע"פ
שבע יפול צדיק מכל מקום הוא קם. אבל החכמים
יודעים היטב שהכוונה היא שמהות הקימה של הצדיק
היא דרך הישבע נפילות' שלו."

"בודאי שהנך נכשל ועומד להיות נכשל ובכמה מערכות
תפול שדוד. אבל אני מבטיח לך שלאחר הפסד כל
המערכות תצא מן המלחמה כשזר הנצחון על ראשך,
והטרף החד מפרפר בין שיניך."

19. הרב הזר מרגולין:

רצה הקב"ה, שדברים יבואו בקושי ועמל, כי רק כך יש
להם ערך אמיתי. לכישלון יש מטרה, אין זה ב'מקרה'
שיש כאן קושי. המצב נועד ליצור קושי...
וממילא, היכישלון' מקבל כאן הגדרה חדשה. אין הוא
כישלון בלתי נצרך שחבל שהיה. אלא, זהו חלק אינטגרלי
מהתהליך הטבעי של צמיחה והתקדמות, חלק שאי
אפשר בלעדיו. "מהות הקימה של הצדיק היא דרך השבע
נפילות שלו".

פחד שנגמרו לו הניסים. הלך לי יותר מדי טוב עד
עכשיו, הצילני נא.

6. בראשית ל"ב ו':

וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו
וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו:

7. בראשית ל"ב ד'-ה':

כה תאמרן לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לָבָן
גִרְתִּי וְאַחַר עַד עָתָה: ויהי לי שור וחמור צאן ועֶבֶד וְשִׁפְחָה
וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנִי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינָיו:

8. רש"י:

"ויהי לי שור וחמור - אבא אמר לי מטל השמים ומשמני
הארץ, זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ."

בראשית כ"ז מ"א:

וישִׁטֵּם עֶשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר
עֶשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יָמֵי אָבֶל אָבִי וְאַהֲרָגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי.

9. בראשית ל"ג ט':

ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך

10. בראשית ל"ג י-י"ב:

"וויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת
מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוהים
ותרצני, קח נא את ברכתי אשר הובאת לך כי חנני
אלוקים וכי יש לי כל. ויפצר בו ויקח".

11. ה"שפת אמת":

"איך יוכל אדם לומר כל, והרי כמה דברים היו שלא היה
לו?"

12. ברכת המזון:

"כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל
כל".

13. בראשית ל"ב, י"ד-ט"ו:

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו: עזים מאתים
ותְּשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מאתים ואילים עֶשְׂרִים: גְּמָלִים
מִיִּזְקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פְּרוֹת אֲרָבָעִים וּפְרִים עֶשְׂרֶה
אתנת עֶשְׂרִים וְעִגְרִים עֶשְׂרֶה:

14. אור החיים:

"בחינת הקדושה שנקראת 'כל', ובחינה זו כשתהיה
מושגת באדם אין החסרון עושה רושם והחסר נשלם
מעצמו, וכברכת ישראל כחול [אשר על שפת הים] (לעיל
כב יז) שהחסר נשלם מעצמו, והיא ברכת כל".

15. "השפת אמת":

"...מי שדבוק בשורש עליון מה שיש לו הוא בחינת כל,
כי כל דבר יש בו נקודת חיות מהשי"ת ובנקודה זו כלול
הכול..."